

Kommunens beslut om naturvårdsområde

Data om naturvårdsområdet

<i>Benämning</i>	Naturvårdsområdet Nyckelviken	
<i>Kommun</i>	Nacka	
<i>Församling</i>	Nacka	
<i>Fastigheter och markägare</i>	Sicklaön 14:1-3	Nacka kommun
	Sicklaön 40:13 (del av)	Nacka kommun
	Sicklaön 41:2 (del av)	Forum Nacka KB
	Sicklaön 42:1 (del av)	Forum Nacka KB
<i>Lägesbeskrivning</i>	Ek kartor 108 56, 108 57, 108 66, 108 67. Naturvårdsområdet är beläget ca 2 km nordost Nacka centrum. Avståndet till Stockholms centrum är ca 10 km.	
<i>Areal</i>	ca 169 ha	
<i>Därrav landareal</i>	ca 134 ha	
<i>Naturvårdsförvaltare</i>	Nacka kommun	

Grund för beslut

Nyckelviksområdet vid Lilla Värtan i norra delen av Nacka kommun gränsar i öster mot bostadsområdena Duvnäs Utskog och Skuru. I söder avskärmar Värmdöleden bostadsområdena Skogalund och Ektorp samt det blivande Nacka Centrum. I väster ligger Bergs oljehamn och på andra sidan Skönviksvägen ligger Jarlaberg.

I markanvändnings- och kommunöversiktsplanerna som antagits av kommunfullmäktige 1984 ingår Nyckelviken som en del av ett större område reserverat för användning som "friområde, naturpark, parkmark".

Området är mycket centralt beläget som rekreations- och fritidsområde, vilket det också är känt som. På Sjöängen hälsas varje år våren välkommen med en stor majbrasa och på midsommaraftonen ordnas dans. Stora Nyckelviken används som kurs- och konferenslokal. Det är också ett värdefullt lek- och exkursionsområde för daghemsgrupper och skolklasser.

Redan idag är området utsatt för ett starkt besöksstryck, såväl från närboende, som från besökare från andra delar av kommunen och länet. I och med att bebyggelse tillkommer i Nacka Centrum och Jarlaberg kommer trycket att bli än större. Utnyttjandet ligger redan idag på flera ställen nära gränsen för vad området tål. Genom avsättandet av Nyckelviken som naturvårdsområde är avsikten att anpassa området och dess skötsel till det förväntat högre besöksstrycket.

Naturen inom området är värdefull även från naturvårdssynpunkt, speciellt raviner, ädellövdungar och slättermarker hyser en intressant och i vissa avseenden sällsynt flora och fauna. Speciellt känt är området för sina rika förekomster av olika snäckor, samt mångfalden av daggkåpearter. Vegetationshistoriskt är området intressant, eftersom rester efter det gamla ängesbruket är skönjbara.

Begränsningar som topografi, vatten, vägar och plangränser gör området i huvudsak väl definierat.

Skäl att avsätta Nyckelviksområdet som naturvårdsområde är:

- * Områdets belägenhet gör det intressant, inte bara för rekreation och från naturvårdssynpunkt, utan också från exploaterings-synpunkt. Ett förordnande som naturvårdsområde lägger långsiktigt fast målsättningen för området i överensstämmelse med intentionerna i föreliggande markanvändnings- och kommun-översiktsplaner.
- * Genom förordnandet säkerställs områdets målinriktade skötsel genom en fastställd skötselplan, som intressenterna kommit överens om.
- * Områdets läge och nyttjande kan leda till en mängd framtida små ingrepp, som vart och ett inte är störande men som sammantagna väsentligt minskar områdets kvaliteter. Förordnandet möjliggör en långsiktig styrning, så att nuvarande värden och helhet bevaras och förstärks.
- * Ett skogsbruk, genomfört på traditionellt sätt, skulle avsevärt minska skogsområdenas rekreativvärde. Genom skötselplanen regleras skogsbruket så att konflikter mellan fritidsintressen och skogsbruk minimeras.
- * Genom förordnandet säkerställs rekreativmark även för besökare från andra kommuner i regionen.

Beskrivning av området

Nyckelviksområdet karaktäriseras av tallklädda hällmarker och löv- och granbevuxna sprickdalar, som löper i nord-sydlig riktning. Förkastningsbranterna, som den vid Saltsjön, har en mer ost-västlig sträckning. Det vackra kulturlandskapet har anor långt tillbaka i historien. Stora ekar och lövträdsdungar i dalarna blandas i slutningarna med barrträd och vegetationen övergår på hällmarkerna till ren tallskog. I de lägre, lerrika partierna tar ängs- och betesmarkerna vid.

Nyckelvikens intima karaktär och frodiga växtlighet är beroende av de omgivande randbergen. De obebbyggda bergen i söder fungerar till-

sammans med vegetationen både som bullerskydd och skydd mot luftföroreningar från Värmdöleden. De är av avgörande betydelse för faunan och för naturupplevelser inom området. Översilningsvatten från randbergen är också mycket viktigt för markfuktigheten och för växtligheten i sluttningszoner inom området.

I den centrala delen av Nyckelviken löper en bred dalgång ned mot den vik, Nyckelviken, som givit området dess namn. Här ligger herrgården Stora Nyckelviken omgiven av en park. Från bergen vid sjön har man en strålande utsikt över farleden mot Stockholm.

I ädellövskogsområdena är ek och lind de vanligaste trädslagen. Dessutom finns ask, alm och lönn. I buskskiktet hittas oftast hassel, skogstry, olvon, hagtorn, brakved och hägg. I fältskiktet växer flertalet av våra "lund-arter", som blåsippa, vitsippa, nunneört, svalört, vårlök, tandrot, vårärt, liljekonvalj, ormbär, vätteros, trolldruva, nässelklocka, lundbräsma, hässlebrodd, lundgröe, ett flertal ormbunksarter, samt den sällsynta buskveckern.

I de fattigare markerna, på moränerna i gränsen mellan lerdalar och berg, växer en mer typisk mellansvensk skog. Här dominerar gran och tall, men med stort inslag av björk, asp och ek. I fältskiktet, som är betydligt mer artfattigt än i ädellövskogsområdena, finns bl a ekorrhär, skogsstjärna, kovall, hultbräken, krustätel, bergsslok och vårfryle. Dessutom är blåbär och lingon vanliga. I fuktiga svackor växer klibbal och viden, samt i fältskiktet topplösa, älggräs, pyrola och skogsfräken, samt de högvuxna gräsen grenrör och tuvtätel.

Över hälften av området består av hållmarkstallskog. Dessa partier domineras av kal hållmark resp gles tallskog. Fältskiktet är mycket sparsamt och i stället dominerar de trampkänsliga lavarna. Vinterlaven växer överallt och övriga allmänt förekommande lavar är renlav, fönsterlav, tuschlavar, kartlav, islandslav, rutlav etc. I mindre skrevor kan man dock finna bergssyra, ljung och mjölon.

I sumpiga och näringsfattiga svackor i hållmarksområdena växer glasbjörk, klibbal och videarter. Det doftar starkt av skvattram och lyser vitt av tuvdun. Risen dominerar i dessa växtsamhällen, förutom skvattram även kråkbär, odon, tranbär, rosling och hjortron. I större vattensamlingar växer vattenklöver, kråklöver, pors och olika starrarter, t ex flaskstarr.

I en av Stora Nyckelvikens byggnader finns ett hembygdsmuseum med bl a bohag och gamla redskap som funnits på gården. På gården har man också viss djurhållning. Djuren ägs av kommunen och förvaltas liksom jordbruket av Park- och fritidsnämnden, som till sitt förfo-gande har en anställd föreståndare. Lilla Nyckelviken, som ligger i en liten sluttning mot Saltsjön, sköts av föreningen Nyckelvikens vänner.

För en av byggnaderna i Fredriksvik i nordöstra delen av området, liksom för en av byggnaderna i Lilla Nyckelviken, föreligger hyresavtal för fritidsändamål. För en byggnad i Fredriksvik föreligger hyresavtal för permanentboende.

Naturvårdsområdet gränsar i norr mot Lidingö kommun. I nordost ligger gränsen dels i en fastighetsgräns, och dels på parkmark (Spl 30 och 56). I öster ligger gränsen i och mot park- och tomtmark (Bpl 36 och 6) och ett parkområde (Spl 30). Söderut begränsas naturvårdsområdet av Värmdöledens vägområde (Byf 85/57). Mot väster begränsas Skönviksvägen (Spl 328), Bergs oljehamn (Spl 39) samt en fastighetsgräns.

Ändamålet med naturvårdsområdet

Ändamålet med naturvårdsområdet är i första hand att bevara ett välfrekventerat friluftsområde. Dessutom finns i området naturvetenskapligt intressanta ädellövskogsområden och raviner. Kulturlandskapet är vetenskapligt och kulturhistoriskt intressant.

Kommunens beslut

Kommunen förklarar, med stöd av § 19 NVL samt länsstyrelsens beslut 11.1295-830-89 om delegering till kommunstyrelsen i Nacka kommun att förordna om naturvårdsområden i Nacka kommun, det område som är utmärkt på bifogad karta som naturvårdsområde.

Beslut i ärendet togs 1990-06-05.

Föreskrifter för naturvårdsområdet

För att trygga ändamålet med naturvårdsområdet förordnar kommunen med stöd av 10 och 19 §§ Naturvårdslagen och 9 och 22 §§ naturvårdsförordningen att nedan angivna föreskrifter skall gälla för området.

Föreskrifterna skall inte utgöra hinder mot att de åtgärder som anges i bifogad skötselplan utförs.

Ej heller skall föreskrifterna utgöra hinder mot de mindre arbetsföretag som krävs för den normala skötseln av områdets byggnader och anläggningar.

A. Föreskrifter med stöd av 19 § Naturvårdslagen angående inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom området

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet

- att - bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi eller ytförhållanden genom att gräva, spränga, muddra, borra, schakta eller utfylla
- att - anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel
- att - uppföra helt ny byggnad, utföra till- eller påbyggnad eller väsentligen ändra byggnads användingssätt. Sanitära anläggningar samt byggnader för husdjurshållningen kan dock få tillkomma efter kommunens prövning
- att - anlägga väg, eller asfaltera befintlig väg
- att - uppsätta belysning längs vägar, stigar eller motionsspår, annat än vad som anges i skötselplanen
- att - uppföra stängsel eller hägnader för andra ändamål än betesdjurshållning och skydd av odlad mark. Passager anordnas för befintliga vägar eller stigar så att allmänhetens tillträde inte hindras eller avsevärt försvåras (gäller ej odlad mark)
- att - rasera, utnyttja material från, eller på annat sätt förändra stengärdesgårdarna
- att - ändra pågående markanvändning, t ex genom att skogsplantera öppen mark eller överföra ängs- eller skogsmark till gräsytor

Utän kommunens tillstånd är det förbjudet

- att - dika, dämna eller på andra sätt förändra områdets dräneringsförhållanden, utom för den skötsel som krävs för befintliga dikens funktion
- att - anlägga tältplats
- att - uppföra ny eller utöka befintlig anläggning
- att - dra fram ny mark- eller luftledning, utöver vad som framgår av bifogad skötselplan

- att - avverka, eller utföra andra skogliga åtgärder än de som framgår av bifogad skötselplan
- att - använda kemiska bekämpningsmedel eller utföra skogsgödsling

B. Föreskrifter med stöd av 19 § Naturvårdslagen angående markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att de åtgärder vidtas som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. Föreskrifter med stöd av 10 § Naturvårdslagen om vad allmänheten har att iaktta inom naturvårdsområdet

Utöver föreskrifter och förbud i lagar och författningar är det förbjudet

- att - förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning genom att borra, hacka, spränga, måla eller dylikt
- att - bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd och buskar, samt att skada vegetationen i övrigt genom att gräva upp växter som ris, örter, gräs, mossor eller lavar
- att - störa djurlivet (t ex genom att klättra i boträd eller från nära håll fotografera fågelbon)
- att - medföra hund som inte är kopplad
- att - rida. Dock får "ponnyridning" utgående från Stora Nyckelviken ske på befintliga vägar eller på särskilt markerade stigar
- att - elda annat än i medhavd grill eller på särskilt iordningställda platser
- att - tälta
- att - anordna orienteringskontroll, naturstig, eller liknande på sådana platser att hållmarker eller annan ömtålig mark belastas med ökat tramp
- att - utöver vad som krävs för områdets skötsel framföra fordon eller motorredskap i terräng

D. Föreskrifter med stöd av 9 och 22 §§ naturvårdsförordningen rörande naturvårdsförvaltningen

Syftet med naturvårdsförvaltningen

Naturvårdsområdet skall vårdas så att dess natur- och kulturvärden samt dess värden för friluftslivet bevaras. För att uppnå detta syfte får inte idag öppen mark tillåtas växa igen. Inte heller får skogsgödslingen avvika från det som idag praktiseras. En strävan skall dessutom vara att om möjligt öppna vissa äldre ängsområden i Stora Nyckelvikens närhet.

Skötselplan

Kommunen fastställer med stöd av 9 och 22 §§ naturvårdsförordningen bifogad skötselplan. Naturvårdsområdet skall skötas enligt anvisningarna i denna skötselplan. Planen kan vid behov omarbetas.

Utmärkning

Naturvårdsområdet skall märkas ut av Nacka kommun enligt svensk standard (SIS 03 15 22) och enligt naturvårdsverkets anvisningar.

Gällande förordnanden enligt naturvårdslagen

Nacka kommun, SIK akt 8391

En alm och femton ekar fridlysta som naturminne av länsstyrelsen den 26 oktober 1949 efter förslag av länsjägmästare Folke Thörn. Den nämnda almen är numera död, men står fortfarande kvar (nedanför den gamla smedjan).

Nacka kommun, SIK akt 11984

Förordnande om strandskydd, gällande ett landområde intill 300 m från stranden samt ett vattenområde intill 100 m från stranden.

Nacka kommun, KL akt 1986-316 003-830

Förordnande om naturvårdsområde.

Naturvårdsförvaltare

Nacka kommun skall var naturvårdsförvaltare. Fortlöpande samråd skall ske med markägare och länsstyrelse. Företrädare för berörda intresseorganisationer (t ex Nyckelvikens vänner, naturvårdsföreningar, boendeorganisationer etc) skall fortlöpande informeras.